

Hallituksen esitys Eduskunnalle tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen muutoksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Almatyssa, Kazakstanissa 27 päivänä toukokuuta 2005 hyväksytyn muuntogeenisiä organismeja koskevan muutoksen tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehtyyn niin sanottuun Århusin yleissopimukseen sekä ehdotuksen laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Århusin yleissopimuksen sopimuspuolten toisen kokouksen hyväksymän muutoksen tarkoituksena on täsmentää sopimuspuolille asetettuja velvoitteita yleisön osallistumisesta päätöksiin muuntogeenisten organismien käytöstä ympäristössä ja tuotteina. Yleisso-

pimus on niin sanottu jaetun toimivallan sopimus, joka kuuluu osittain Euroopan yhteisön toimivaltaan ja osittain Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaan.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Yleissopimuksen muutos tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä, kun kolme neljäsosaa yleissopimuksen osapuolista on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun yleissopimuksen muutos tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA	4
2.1 Kansainvälinen oikeus ja EY-lainsäädäntö	4
2.2 Suomen lainsäädäntö	4
2.3 Nykytilan arviointi	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	5
5 ASIAN VALMISTELU	6
5.1 Århusin yleissopimuksen muutosta koskevat neuvottelut.....	6
5.2 Esityksen valmistelu Suomessa.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8
1 Århusin yleissopimuksen muuntogeenisiä organismeja koskeva muutos ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön	8
2 Lakiehdotuksen perustelut.....	9
3 Voimaantulo	10
4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	10
5 Käsittelyjärjestys	11
LAKIEHDOTUS	13
tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	13
SOPIMUSTEKSTI	14

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehty yleissopimus, jäljempänä Århusin yleissopimus tai yleissopimus, hyväksyttiin 25 päivänä kesäkuuta 1998 Århusissa, Tanskassa. Yleissopimus tuli voimaan 30 päivänä lokakuuta 2001 ja käsillä olevan hallituksen esityksen kirjoitushetkellä sopimuksen on ratifioinut tai hyväksynyt tai siihen on liittynyt 41 sopimuspuolta. Suomi talletti yleissopimuksen hyväksymistä koskevan ratifioimisasiakirjansa 1 päivänä syyskuuta 2004. Euroopan yhteisö hyväksyi yleissopimuksen oman toimivaltansa osalta 17 päivänä helmikuuta 2005 (neuvoston päätös 2005/370/EY). Euroopan unionin jäsenvaltioista yleissopimuksen ovat ratifioineet kaikki valtiot lukuun ottamatta Irlandia.

Suomessa yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatettiin voimaan lailla tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (SopS 121/2004). Yleissopimuksen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatettiin voimaan asetuksella (SopS 122/2004).

Yleissopimus sisältää määräyksiä, jotka voidaan ryhmitellä kolmeen ryhmään: ympäristöä koskevan tiedon saanti (4 ja 5 artikla), yleisön osallistumisoikeus ympäristöä koskevaan päätöksentekoon (6, 7 ja 8 artikla) sekä muutoksenhakuoikeus (9 artikla).

Århusin yleissopimusta laadittaessa ei päästy yhteisymmärrykseen yksityiskohtaisista määräyksistä koskien yleisön osallistumista muuntogeenisiä organismeja (GMO) koskevaan päätöksentekoon. Tämän vuoksi tätä toimintaa koskeva yleissopimuksen 6 artiklan 11 kappale jätettiin muotoilultaan varsin yleisluontoiseksi ja tulkinnanvaraiseksi. Sopimuspuolten kesken oltiin kuitenkin yksimielisiä siitä, että jatkossa oli tarpeen tutkia yleissopimuksen määräysten kehittämistä tältä osin yksityiskohtaisemmiksi.

Yleissopimuksen sopimuspuolten ensimmäinen kokous Luccassa, Italiassa lokakuussa 2002 hyväksyi yksityiskohtaiset, vapaaehtoisesti sovellettavat ohjeet muuntogeenisistä organismeista sekä perusti niin kutsutun GMO-työryhmän tutkimaan vaihtoehtoja mahdollisiksi yleissopimuksen muutoksiksi ja laillisesti sitoviksi määräyksiksi yleisön kuulemisesta muuntogeenisiä organismeja koskevassa päätöksenteossa. Sopimuspuolten toinen kokous Almatyssa, Kazakstanissa hyväksyi toukokuussa 2005 GMO-työryhmän valmistelun pohjalta laaditun yleissopimuksen muuntogeenisiä organismeja koskevan muutoksen, jonka tarkoituksena on tämentää sopimuspuolille asetettuja velvoitteita yleisön osallistumisesta päätöksiin muuntogeenisten organismien päästämisestä ympäristöön ja saattamisesta markkinoille. Yleissopimuksen määräyksiä ei muutoksen jälkeenkään sovelleta muuntogeenisten organismien suljettuun käyttöön.

Tämä hallituksen esitys koskee edellä mainittua yleissopimuksen muutosta. Muutoksen jälkeen yleissopimuksen 6 artiklan 11 kappaleessa ilmaistaan nimenomaisesti, ettei yleissopimuksen 6 artiklaa sovelleta päätöksiin siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien ympäristöön päästäminen tai markkinoille saattaminen Yleissopimukseen on lisätty uusi 6 a artikla ja uusi liite I a, jotka koskevat yleisön osallistumista edellä mainittuihin päätöksiin. Uuden 6 a artiklan mukaan kunkin sopimuspuolen tulee huolehtia liitteessä I a esitettyjen yksityiskohtaisten säännösten mukaisesti varhaisesta ja tehokkaasta tiedottamisesta ja mahdollistaa yleisön osallistuminen, ennen kuin tehdään päätöksiä siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien tarkoituksellinen päästäminen ympäristöön tai saattaminen markkinoille. Artiklassa 6 a todetaan edelleen, että sopimuspuolten asetamien vaatimusten tulisi olla Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirjan (SopS 130/2004) tavoitteiden mukaisesti kansallisen bioturvallisuusjärjestelmän säännöksiä täydentäviä ja niitä vastavuoroisesti tukevia. Yleissopimuksen artiklaa 9, joka koskee muutoksenhakuoikeuksia, ei ole tässä yhteydessä muutettu eikä se sisällä viittauksia uuteen 6 a artiklaan.

Yleissopimukseen tehtävä muutos on ollut sopimuspuolten ratifioitavissa tai hyväksyttävissä 27 päivästä syyskuuta 2005 alkaen. EU:n jäsenvaltioista yleissopimuksen muuntogeenisiä organismeja koskevan muutoksen on tämän hallituksen esityksen kirjoitushetkellä ratifioinut Bulgaria, Liettua, Luxemburg ja Tanska.

2 Nykytila

2.1 Kansainvälinen oikeus ja EY-lainsäädäntö

Yleisön osallistuminen muuntogeenisiä organismeja koskevaan päätöksentekoon on katsottu tärkeäksi turvata erityisessä muuntogeenisiä organismeja koskevassa kansainvälisessä ympäristösopimuksessa. Cartagenaan bioturvallisuuspöytäkirjan (SopS 130/2004) 23 artikla sisältää määräyksiä yleisön tiedonsaannista ja osallistumisesta elävien muuntogeenisten organismien kansainvälisten siirtojen, käsittelyn ja käytön yhteydessä. Pöytäkirjan 23 artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolten tulee kuulla yleisöä kansallisten lakien ja määräysten mukaisesti tehtäessä päätöksiä muuntogeenisistä organismeista ja saattaa kyseiset päätökset yleisön tietoon luokun ottamatta luottamukselliseksi määriteltä tietoa.

Euroopan yhteisön muuntogeenisiä organismeja sääntelevä oikeus sisältää yleissopimuksen muutoksen mukaiset säännökset yleisön osallistumisoikeudesta muuntogeenisiä organismeja koskevaan päätöksentekoon. Tällaisia säädöksiä ovat erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/18/EY geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön samoin kuin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1829/2003 muuntogeenisestä ruuasta ja rehusta. Yleissopimuksen muutos ei ole aiheuttanut tarvetta muuttaa voimassa olevaa yhteisöä lainsäädäntöä. Euroopan yhteisö hyväksyi Århusin yleissopimuksen muutoksen oman toimivaltansa osalta EU:n ympäristöneuvoston kokouksessa 18 päivänä joulukuuta 2006.

Euroopan yhteisön säädösten mukaan toimivalta kansalaisten kuulemiseksi muunto-

geenisia organismeja koskevassa päätöksentekossa on jaettu yhteisön ja jäsenvaltioiden kesken. Yhteisön toimivaltaan kuuluu muuntogeenisten organismien markkinoille saattamista koskevaan päätöksentekoon liittyvä yleisön kuuleminen. Jäsenmaiden toimivaltaan kuuluu muuntogeenisten organismien suljettuun käyttöön sekä tarkoitukselliseen levittämiseen muussa kuin tuotteiden markkinoille saattamiseksi (ns. tutkimus- ja kehittämiskokeet tai kenttäkokeet) liittyvä yleisön kuuleminen.

2.2 Suomen lainsäädäntö

Århusin yleissopimus sisältää määräyksiä yleisön oikeuksista ympäristöasioissa. Suomessa on voimassa olevaa lainsäädäntöä Århusin sopimuksen kolmesta lohkosta eli asiakirjojen julkisuudesta, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta. Kutakin näistä koskevat myös perustuslain säännökset. Tiedonsaanti, osallistumisoikeus sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus liittyvät perustuslailla turvattuihin perusoikeuksiin sekä hyvän hallinnon vaatimuksiin. Muuntogeenisiä organismeja koskevat määräykset pyrkivät turvaamaan yleisön osallistumisoikeuden päätöksentekoon. Yleissopimusta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 165/2003 vp) selvitetään laajasti osallistumisoikeuden perustuslaillista kytköstä.

Yleisön osallistumisoikeudesta muuntogeenisiä organismeja koskevaan päätöksentekoon on säädetty geeniteknikkalaissa (377/1995), jolla on pantu täytäntöön edellä mainittu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/18/EY. Yleissopimuksen muutoksen tarkoittama, kansalliseen toimivaltaan kuuluva yleisön osallistumisoikeus ja vaikutusmahdollisuudet on geeniteknikkalaissa turvattu kuulemismenettelyn kautta. Geeniteknikan lautakunnan geeniteknikkalain 36 b §:n mukaan kuultava yleisöä suunnitellusta tarkoituksellisesta levittämisestä muussa kuin markkinoille saattamistarkoituksessa (tutkimus- ja kehittämiskoe). Kuulemisessa ja asiakirjoja luovutettaessa tulee ottaa huomioon, mitä geeniteknikkalain 32 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta. Mainitun pykälän mukaan geeniteknikka-

laissa säädettyjä tehtäviä hoidettaessa saatujen ja laadittujen asiakirjojen julkisuudesta ja salassapidosta on voimassa, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Geenitekniikkalain säännökset täyttävät ilman muutostarpeita Århusin yleissopimuksen uudet muutogeenisiä organismeja koskevat määräykset.

Geenitekniikkalaki on voimassa koko Suomen valtakunnan alueella mukaan lukien Ahvenanmaan maakunta.

2.3 Nykytilan arviointi

Århusin yleissopimuksen nykyistä, muutogeenisiä organismeja koskevaa 6 artiklan 11 kohtaa on pidetty riittämättömänä vastaamaan etenkin Itä-Euroopan, Kaukasuksen ja Keski-Aasian sopimuspuolten (EECCA-maat) tarpeisiin ja tämän vuoksi siihen kohdistuva muutos on katsottu tarpeelliseksi.

Yleissopimuksen muutoksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen ei edellytä muutoksia Suomen voimassa olevaan lainsäädäntöön. Yleisön osallistumisoikeudet ja tietojen julkisuus ovat sopimuksen edellyttämällä tavalla Suomen lainsäädännössä turvatut. Voimassa olevan lainsäädännön ja sopimusmääräysten suhdetta selostetaan tarkemmin yksityiskohtaisissa perusteluissa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on edistää yleisön osallistumisoikeutta muutogeenisiä organismeja koskevassa päätöksenteossa hyväksymällä Århusin yleissopimuksen muutos ja sen edellyttämät lainsäädäntötoimet.

Yleissopimuksen muutoksen keskeisenä tavoitteena on asettaa sopimuspuolille yksityiskohtaisia määräyksiä yleisön osallistumisesta päätöksiin siitä, sallitaanko muutogeenisten organismien tarkoituksellinen päästäminen ympäristöön tai saattaminen markkinoille tuotteina. Kyseisten määräysten olisi oltava Cartagena bioturvallisuuspöytäkirjan tavoitteiden mukaisesti sopimuspuolten kansallisten bioturvallisuusjärjestelmien säännöksiä täydentäviä ja tukevia.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan yleissopimuksen muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

Suomen lainsäädännössä on jo nykyisellään taattu yleissopimuksen muutoksessa tarkoitetut osallistumisoikeudet ja tietojen julkisuus. Julkisen vallan velvollisuus taata mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon johtuu jo suoraan perustuslaista. Näin ollen yleissopimuksen muutos ei edellytä Suomen voimassa olevan lainsäädännön muuttamista.

Esityksellä ei ole merkittäviä julkistaloudellisia vaikutuksia tai taloudellisia vaikutuksia elinkeinonharjoittajien toimintaan.

Yleissopimuksen muutos turvaa osaltaan yksilöiden ja yhteisöjen osallistumista päätöksentekoon koskien muutogeenisten organismien päästämistä ympäristöön tai saattamista markkinoille. Näiden oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttaminen ei vaikuta merkittävällä tavalla viranomaisen työmäärään, koska yleissopimuksen muutoksen mukaiset oikeudet ja velvollisuudet on kattavasti jo toteutettu Suomen voimassa olevassa lainsäädännössä.

Esityksen tavoitteena on edistää välillisesti ympäristönsuojelua turvaamalla yleisön osallistumisoikeuden toteutuminen muutogeenisiä organismeja koskevassa päätöksenteossa.

Yleissopimuksen muutoksella pyritään edistämään luonnollisten henkilöiden ja valtiosta riippumattomien järjestöjen vaikuttamismahdollisuuksia muutogeenisiä organismeja koskevassa päätöksenteossa. Suomen lainsäädäntö vastaa jo nykyisellään yleissopimuksen muutoksen vaatimuksia. Muutos tukee näiden Suomen lainsäädäntöön sisältyvien oikeuksien toteutumista.

Yleissopimuksen muutoksen sisältämät yksilöiden ja järjestöjen oikeudet ja vastaavasti niistä viranomaisille aiheutuvat velvoitteet ja vaikutukset toiminnanharjoittajien toimintaan kohdistuvat samalla tavalla kaikkiin alueisiin. Esityksellä ei ole siten aluepoliittisia vaikutuksia.

5 Asian valmistelu

5.1 Århusin yleissopimuksen muutosta koskevat neuvottelut

Århusin yleissopimusta laadittaessa päädyttiin muuntogeenisten organismien osalta varsin väljään ja tulkinnanvaraiseen muotoiluun 6 artiklan 11 kappaleessa. Sen mukaan sopimuspuolet soveltavat kansallisia yleisön osallistumisoikeutta koskevia määräyksiä muuntogeenisten organismien tarkoituksellisista ympäristöön levittämistä koskevaan päätöksentekoon siinä määrin kuin se on mahdollista ja tarpeen. Yleissopimuksen sopimuspuolten ensimmäisessä kokouksessa Luccassa, Italiassa lokakuussa 2002 hyväksyttiin päätös 1/4 muuntogeenisistä organismeista. Päätöksellä hyväksyttiin ohjeet tiedonsaannista, osallistumisoikeudesta ja muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta muuntogeenisten organismien osalta ja perustettiin niin kutsuttu GMO-työryhmä tutkimaan, tulisiko muuntogeenisiä organismeja koskevaa yleissopimuksen määräystä muuttaa ja millä tavoin. Erityisesti työryhmän tuli tutkia vaihtoehtoja mahdollisiksi oikeudellisesti sitoviksi määräyksiksi tällä yleissopimuksen alueella.

GMO-työryhmä kokoontui vuosina 2003-2005 seitsemän kertaa. Suomi osallistui neuvotteluihin aktiivisesti EU:n jäsenvaltiona. Neuvottelut olivat vaikeat, koska eri sopimuspuolten tavoitteet poikkesivat suuresti toisistaan. Itä-Euroopan, Kaukasuksen ja Keski-Aasian sopimuspuolten tavoitteena oli valmistella Århusin yleissopimuksen yhteyteen mahdollisimman laajat ja yksityiskohtaiset sekä oikeudellisesti sitovat määräykset muuntogeenisistä organismeista kun taas Euroopan yhteisön ja EU:n jäsenvaltioiden tavoitteena oli pysyttäytyä yhteisön oman lainsäädännön puitteissa. Euroopan yhteisö ja EU:n jäsenvaltiot korostivat myös Cartagena bioturvallisuuspöytäkirjan merkitystä maailmanlaajuisena sopimuksena bioturvallisuuden alueella.

Århusin yleissopimuksen sopimuspuolten toinen kokous Almatyssa, Kazakstanissa toukokuussa 2005 hyväksyi lopulta muutoksen, jonka avulla täsmennetään yleissopimuksen määräyksiä yleisön osallistumisesta

päätöksiin siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien tarkoituksellinen päästäminen ympäristöön tai saattaminen markkinoille.

5.2 Esityksen valmistelu Suomessa

Sopimusmuutosta koskeva hallituksen esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä. Ympäristöministeriö on pyytänyt yleissopimuksen muutoksen hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, Suomen ympäristökeskukselta, Suomen Bioteollisuudelta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK:lta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:lta, Suomen luonnonsuojeluliitolta, Natur och Miljö rf:ltä, WWF Suomelta, Suomen Kuluttajaliitolta, Suomen Ympäristöoikeustieteen Seuralta ja Maan ystäviltä.

Yleissopimuksen muutoksen hyväksymiseen suhtauduttiin lausunnoissa myönteisesti. Lausunnoissa perusteltiin laajasti eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta yleissopimuksen muutoksen hyväksymiseksi. Lisäksi kiinnitettiin huomiota siihen, että muutettavaksi ehdotettu yleissopimus on jaetun toimivallan sopimus, joka kuuluu osittain Euroopan yhteisön ja osittain Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaan. Lausunnoissa todettiin myös, että kyseinen sopimusmuutos ei sisällä sellaisia määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Näin ollen ehdotus muutoksen voimaansaattamiseksi voidaan lausuntojen mukaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksessä ja asiasta voidaan päättää äänten enemmistöllä. Lisäksi lausunnoissa kiinnitettiin huomiota Ahvenanmaan maakunnan asemaan asian jatkovalmistelussa.

Hallituksen esityksen valmistelun jälkeen esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, Suomen ympäristökeskukselta, Suomen Bioteollisuudelta, Maa- ja metsätaloustuotta-

jain Keskusliitto MTK:lta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:lta, Suomen luonnonsuojeluliitolta, Natur och miljö rf:ltä, WWF Suomelta, Suomen Kuluttajaliitolta, Suomen Ympäristöoikeustieteen Seuralta, Maan ystäviltä ja Ahvenanmaan maakuntahallitukselta. Lausunnoissa esitetyt seikat on otettu huomioon esityksen lopullisessa muotoilussa. Esitystä on lisäksi viime vaiheessa vielä tarkis-

tettu siten, että esityksessä käytetty terminologia vastaa Euroopan unionissa valmistettuja yleissopimuksen suomen- ja ruotsinkielisiä toisintoja.

Ahvenanmaan maakuntahallitukselle on lähetetty ote hallituksen esitysluonnoksesta niiltä osin kuin se sisältää maakuntaa koskevia viittauksia. Maakuntapäivien hyväksymisen itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti haetaan normaalissa järjestyksessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Århusin yleissopimuksen muuntogeenisiä organismeja koskeva muutos ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

6 artikla 11 kappale. Yleissopimuksen 6 artiklan 11 kappaleen muutoksella kumotaan aiempi muotoilu kansallisten määräysten soveltamisesta yleisön osallistumiseksi muuntogeenisiä organismeja koskevaan päätöksentekoon. Muutoksen jälkeen 6 artiklan 11 kappaleessa määrätään nimenomaisesti, ettei 6 artiklan määräyksiä sovelleta päätöksiin siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien tarkoituksellinen päästäminen ympäristöön ja saattaminen markkinoille. Artiklaan sisältyy myös määräys, jonka mukaan edellä sanotulla ei rajoiteta yleissopimuksen 3 artiklan 5 kappaleen mukaista sopimuspuolen oikeutta ylläpitää ja toteuttaa yleissopimuksen velvoitteita pidemmälle meneviä määräyksiä muun muassa koskien yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon. Muutoksella on haluttu selventää yleissopimuksen rakennetta ja koota kaikki muuntogeenisiä organismeja koskevat yleisön kuulemisen määräykset uuden 6 a artiklan alle.

Yleissopimuksen 6 artiklan 11 kappaleen muutoksella ei ole liityntää Suomen lainsäädäntöön.

6 a artikla. Yleisön osallistuminen päätöksiin muuntogeenisten organismien tarkoituksellisesta päästämisestä ympäristöön ja saattamisesta markkinoille. Yleissopimuksen uuden 6 a artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolet huolehtivat liitteessä I a esitettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti varhaisesta ja tehokkaasta tiedottamisesta sekä järjestävät yleisön osallistumisen, ennen kuin tehdään päätöksiä siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien tarkoituksellinen päästäminen ympäristöön tai saattaminen markkinoille.

Yleissopimuksen 6 a artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolten asettamien vaatimusten tulisi olla Cartagenaan bioturvallisuuspöytäkirjan tavoitteiden mukaisesti kansallisen bioturvallisuusjärjestelmän säännök-

siä täydentäviä ja niitä vastavuoroisesti tukevia. Tällä määräyksellä on haluttu varmistaa se, että kansainvälisten sopimusten säännökset olisivat keskenään yhteensopivia ja ristiriidattomia.

Euroopan yhteisön oikeuden mukaan toimivalta yleisön kuulemisesta päätettäessä muuntogeenisten organismien tarkoituksellisesta päästämisestä ympäristöön ja saattamisesta markkinoille on jaettu Euroopan yhteisön ja EU:n jäsenvaltioiden kesken. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/18/EY geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1829/2003 muuntogeenisestä ruuasta ja rehusta todetaan, että EY:n komissio huolehtii yleisön kuulemisesta päätettäessä muuntogeenisten organismien saattamisesta markkinoille (2001/18/EY:n 24 artikla sekä 1829/2003:n 6 artiklan 7 kohta ja 18 artiklan 7 kohta).

Jäsenvaltiot huolehtivat kansallisesti yleisön kuulemisesta päätettäessä muuntogeenisten organismien levittämisestä ympäristöön muussa kuin markkinoille saattamistarkoituksessa (2001/18/EY:n 9 artikla). EU:n jäsenvaltioissa ei ole muodostunut yhtenäisiä käytäntöjä tällaisesta tutkimus- ja kehittämiskokeista tai kenttäkokeista koskevasta yleisön kuulemisesta. Suomessa asiasta on säädetty geeniteknikallain (377/1995) 36 b §:ssä.

Liite I a. 6 a artiklassa tarkoitetut yksityiskohtaiset säännöt. Yleissopimuksen liite I a pitää sisällään yleissopimuksen 6 a artiklassa tarkoitetut tiedottamista ja osallistumista koskevat yksityiskohtaiset säännöt (kappaleet 1-8).

Tämän hallituksen esityksen kannalta merkityksellisiä ovat liitteen I a kappaleiden 1-8 määräykset siltä osin, kun niissä käsitellään muuntogeenisten organismien tarkoituksellista ympäristöön päästämistä (tutkimus- ja kehittämiskokeet tai kenttäkokeet), koska mainittu osa liitteen vaatimuksista kuuluu EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaan. Yhteisön toimivaltaan kuuluu puolestaan muuntogeenisten organismien markkinoille saattamista koske-

vaan päätöksentekoon liittyvä yleisön kuuleminen.

Liitteen I a kappaleen 1 mukaan sopimuspuolten tulee vahvistaa 6 a artiklan mukaisen päätösten osalta tehokasta tiedottamista ja yleisön osallistumista koskevat kohtuulliset aikarajat sisältävät järjestelyt, joiden nojalla yleisölle turvataan riittävä mahdollisuus esittää mielipiteensä ehdotetuista päätöksistä.

Kappaleessa 2 sopimuspuolelle taataan mahdollisuus säätää tarvittaessa poikkeuksia yleisön osallistumismenettelystä. Tutkimus- ja kehittämiskokeiden tai kenttäkokeiden kohdalla menettelystä voidaan poiketa kappaleessa mainituin ehdoin.

Kappaleen 3 mukaan sopimuspuolet saattavat lupailmoituksen tiivistelmän sekä mahdollisen arviointikertomuksen yleisön saataville hyvissä ajoin ja asianmukaisella ja tehokkaalla tavalla. Tällä ei kuitenkaan rajoiteta luottamuksellisuutta koskevan lainsäädännön soveltamista yleissopimuksen 4 artiklan mukaisesti.

Kappaleessa 4 luetellaan ne tiedot, joita sopimuspuolet eivät missään tapauksessa pidä luottamuksellisina.

Kappaleen 5 mukaan sopimuspuolet varmistavat päätöksentekomenettelyjen avoimuuden ja tarjoavat yleisölle mahdollisuuden saada asiaankuuluvaa tietoa menettelystä. Kappaleessa on esitetty esimerkkejä siitä, mitä tiedot voivat koskea.

Kappaleen 6 mukaan yleisöllä on mahdollisuus esittää kaikilla asianmukaisilla tavoilla huomautuksia, tietoja, analyysejä tai mielipiteitä, joita se pitää ehdotetun tarkoituksellisen päästämisen kannalta merkityksellisinä.

Kappaleen 7 mukaan sopimuspuolten tulee pyrkiä varmistamaan, että päätöksiä tehtäessä yleisön osallistumismenettelyn tulokset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Kappaleen 8 mukaan sopimuspuoli huolehtii siitä, että viranomaisen tehtyä päätöksen teksti ja sen perustelut ja taustat saatetaan yleisön saataville.

Suomen geeniteknikkalain säännökset täyttävät sellaisenaan yleissopimuksen uuden liitteen I a kappaleiden 1-8 vaatimukset. Geeniteknikkalain 36 b §:n mukaan geeniteknikan lautakunnan on kuultava yleisöä suunnitellusta tarkoituksellisesta levittämisestä muussa kuin markkinoille saattamistarkoi-

tuksessa ja että geeniteknikan lautakunnan tulee julkaista tieto tällaisen hakemuksen vastaanottamisesta ainakin Virallisessa lehdessä. Kyseisessä pykälässä säädetään, että Virallisessa lehdessä tai muussa tiedotusvälineessä on ainakin kerrottava: 1) yleisön oikeudesta tutustua tarkoituksellista levittämistä muussa kuin markkinoille saattamistarkoitusta koskeviin asiakirjoihin; 2) missä viranomaisessa ja millä tavoin asiakirjoihin tutustuminen on järjestetty; 3) mahdollisuudesta saada jäljennös hakemusiakirjasta; 4) mille viranomaiselle kirjalliset mielipiteet tulee osoittaa; sekä 5) 60 päivän määräajasta kuulemiselle ja siitä, koska määräaika loppuu. Geeniteknikan lautakunta voi halutessaan järjestää myös kuulemistilaisuuksia. Geeniteknikkalain tarkoitetuun yleisöön ajatellaan sisältyvän myös erityiset ryhmät, kuten esimerkiksi naapurusto tai kuluttaja- ja luonnonsuojelujärjestöt.

Kuulemisessa ja asiakirjoja luovutettaessa tulee ottaa huomioon, mitä geeniteknikkalain 32 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta. Lain 32 §:n mukaan geeniteknikkalain säädettyjä tehtäviä hoidettaessa saatujen ja laadittujen asiakirjojen julkisuudesta ja salassapidosta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Salassa pidettävänä tietoina ei pidetä: 1) asiakirjan päivämäärää; 2) toiminnanharjoittajan nimeä ja osoitetta; 3) muuntogeenisten organismien yleistä kuvausta; 4) muuntogeenisten organismien käytön paikkaa, tarkoitusta, laajuutta sekä suunniteltua käyttöä ja seuranta koskevia tietoja; 5) suljetun käytön luokkaa ja eristämistoimenpiteitä (ei relevantti tässä yhteydessä); 6) hätätilanteita varten tarkoitettuja menetelmiä ja suunnitelmia; 7) riskinarviointia; eikä 8) geeniteknikkalain mukaisia lupa-asiakirjoja. Toiminnanharjoittajan tulee yksilöidä ne tiedot, joita se pitää salassa pidettävänä. Toiminnanharjoittajan on perusteltava käsityksensä. Geeniteknikan lautakunta päättää toiminnanharjoittajaa kuultuaan, mitä tietoja tulee pitää salassa.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:n säännöksellä saatetaan voimaan yleissopimuksen muutok-

sen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin yleissopimuksen muutos tulee Suomen osalta voimaan.

3 Voimaantulo

Yleissopimuksen muutos tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jolloin kolme neljäsosaa yleissopimuksen osapuolista on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan. Yleissopimuksen muutoksen on hallituksen esityksen antamiseen mennessä ratifioinut tai hyväksynyt Bulgaria, Liettua, Luxemburg ja Tanska. Lisäksi Euroopan yhteisö on asiallisesti hyväksynyt muutoksen ympäristöneuvoston kokouksessa 18 päivänä joulukuuta 2006, mutta muutosta ei ole vielä ratifioitu tämän hallituksen esityksen kirjoitushetkellä. Ehdotukseen sisältyvä lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kun muutos tulee voimaan.

Yleissopimus ja sen muutos sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Esitykseen sisältyvän voimaansaattamislakiehdotuksen voimaantulemiselle Ahvenanmaan maakunnassa on siten saatava itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyminen.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Yleissopimuksen muutoksella täsmennetään sopimuspuolille asetettuja velvoitteita yleisön osallistumisesta päätöksiin siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien ympäristöön päästäminen tai markkinoille saattaminen tuotteina. Yleissopimuksen 6 artiklan 11 kappaleessa ilmaistaan nyt nimenomaisesti, ettei yleissopimuksen 6 artiklaa sovelleta

kyseisiin päätöksiin. Yleissopimukseen on lisäksi lisätty uusi 6 a artikla ja uusi liite I a, jotka koskevat yleisön osallistumista edellä mainittuihin päätöksiin.

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos se koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoituksesta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksessä tarkoitusta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (esimerkiksi PeVL 11/2000 vp, 12/2000 vp ja 45/2000 vp).

Perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaan kansainvälisen velvoitteen hyväksymisestä päätetään äänten enemmistöllä paitsi milloin velvoite koskee perustuslakia tai valtakunnan alueen muuttamista, jolloin sen hyväksymiseen tarvitaan kahden kolmasosan äänten enemmistö.

Yleissopimus sisältää määräyksiä yleisön oikeuksista ympäristöasioissa. Tiedon saanti, osallistumisoikeus sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus liittyvät perustuslailla turvattuihin perusoikeuksiin sekä hyvän hallinnon vaatimuksiin. Muuntogeenisiä organismeja koskevat määräykset pyrkivät turvaamaan yleisön osallistumisoikeuden päätöksentekoon. Yleissopimuksen muuntoogeenisiä organismeja koskeva muutos koskee 6 artiklan 11 kohtaa ja uusia 6 a artiklaa ja liitettä I a.

Århusin yleissopimusta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 165/2003 vp) selvitetään laajasti osallistumisoikeuden perustuslaillista kytköstä. Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen

ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Myös perustuslain 14 §:n 3 momentti on tässä yhteydessä merkityksellinen ja sen mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Säännöksen perusteluissa (HE 309/1993 vp, s. 62) on nimenomaisesti viitattu muun muassa erilaisten osallistumisjärjestelmien kehittämiseen sekä vapaan kansalaistoiminnan merkitykseen vaikutusmahdollisuuksien toteutumisessa. Viime kädessä yleissopimuksen kaltainen osallistumisoikeus on Århusin yleissopimusta koskevassa hallituksen esityksessä kiinnitetty perustuslain 2 §:n 2 momentin säännöksen, jonka mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen.

Muuntogeenisiä organismeja koskeva yleissopimuksen muutos liittyy myös perustuslain 12 §:n 2 momentissa ilmaistuun julkisuusperiaatteeseen. Sen mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut talenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on mainitun säännöksen nojalla oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta. Julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö on uudistettu lailla viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) ja siihen liittyvillä säädöksillä (622—699/1999). Näiden lisäksi on annettu asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tietohallintatavasta (1030/1999).

Edellä mainituin perustein voidaan todeta, että yleissopimuksen uusi 6 a artikla ja uusi liite I a sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä.

Århusin yleissopimus on niin sanottu jaetun toimivallan sopimus, jonka Euroopan yhteisö on hyväksynyt 17 päivänä helmikuuta 2005. Euroopan yhteisö on hyväksynyt direktiivejä yleissopimuksen tiedonsaantia ja osallistumisoikeutta koskevien määräysten alalla sekä antanut direktiivi- ja asetusehdotukset, joita vielä tarvitaan yhteisön lainsäädännön täydentämiseksi. Hyväksytyjen säädösten ja annettujen ehdotusten oikeusperustana on EY:n perustamissopimuksen 175 artikla. Yleissopimuksen hyväksymistä yhteisön

puolesta koskenut komission ehdotus sisälsi ehdotuksen toimivaltajulistukseksi. Ehdotuksen mukaan Euroopan yhteisö ilmoitti, että sillä on Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 175 artiklan mukaan toimivalta tehdä kansainvälisiä sopimuksia ja täyttää niistä aiheutuvat velvoitteet, jotka myötävaikuttavat seuraavien tavoitteiden saavuttamiseen: ympäristön laadun säilyttäminen, suojeleminen ja parantaminen, ihmisten terveyden suojeleminen, luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö ja sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin. Lisäksi Euroopan yhteisö ilmoitti, että se on antanut jäsenvaltioita sitovat säädökset yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

Yhteisön oikeuden nykyisessä kehitysvaiheessa jäsenvaltioilla on toimivaltaa Århusin yleissopimuksen muuntogeenisiä organismeja koskevien määräysten osalta, mutta toimivalta on osin jaettua ja rinnakkaista yhteisön toimivallan kanssa. Sen vuoksi ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yleissopimuksen muutoksen siltä osin kuin sopimusmuutos kuuluu Suomen toimivaltaan.

5 Käsittelyjärjestys

Alkuperäisen sopimuksen muutosta koskevaa sopimusta pidetään itsenäisenä sopimuksena ja se saatetaan kansallisesti voimaan sen määräysten edellyttämässä järjestyksessä.

Muuntogeenisiä organismeja koskeva Århusin yleissopimuksen muutos vaatii eduskunnan hyväksynnän ja sen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset vaativat laintasaisen voimaansaattamisen. Muutos ei sisällä sellaisia määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Yleissopimuksen muutoksesta voidaan siten päättää äänen enemmistöllä ja ehdotus muutoksen voimaansaattamiseksi voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta

sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen muutoksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Koska kysymyksessä oleva sopimuksen muutos sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen Almatyssa, Kazakstanissa 27 päivänä toukokuuta 2005 tehdyn muutoksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset

ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 1 päivänä helmikuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Kimmo Tiilikainen*

*Sopimusteksti**(Suomennos)***TIEDON SAANNISTA, YLEISÖN OSALLISTUMISOIKEUDESTA SEKÄ MUUTOKSENHAKU- JA VIREILLEPANO-OIKEUDESTA YMPÄRISTÖASIOISSA TEHDYN YLEISSOPIMUKSEN MUUTOS****AMENDMENT TO THE CONVENTION ON ACCESS TO INFORMATION, PUBLIC PARTICIPATION IN DECISION-MAKING AND ACCESS TO JUSTICE IN ENVIRONMENTAL MATTERS**

Korvataan nykyinen teksti seuraavasti:

For the existing text, substitute:

6 artikla

Article 6

11. Tämän artiklan määräyksiä ei sovelleta päätöksiin siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien tarkoituksellinen päästäminen ympäristöön ja saattaminen markkinoille, sanotun kuitenkin rajoittamatta 3 artiklan 5 kappaleen soveltamista.

11. Without prejudice to article 3, paragraph 5, the provisions of this article shall not apply to decisions on whether to permit the deliberate release into the environment and placing on the market of genetically modified organisms.

Lisätään 6 artiklan jälkeen uusi 6 a artikla seuraavasti:

After article 6, insert a new article reading Article 6 bis:

6 a artikla

Article 6 bis

Yleisön osallistuminen päätöksiin muuntogeenisten organismien tarkoituksellisesta päästämisestä ympäristöön ja saattamisesta markkinoille

Public participation in decisions on the deliberate release into the environment and placing on the market of genetically modified organisms

1. Kukin sopimuspuoli huolehtii liitteessä I a esitettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti varhaisesta ja tehokkaasta tiedottamisesta ja mahdollistaa yleisön osallistumisen, ennen kuin tehdään päätöksiä siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien tarkoituksellinen päästäminen ympäristöön tai saattaminen markkinoille.

1. In accordance with the modalities laid down in annex I bis, each Party shall provide for early and effective information and public participation prior to making decisions on whether to permit the deliberate release into the environment and placing on the market of genetically modified organisms.

2. Sopimuspuolten tämän artiklan 1 kappaleen määräysten mukaisesti asettamien vaatimusten olisi oltava Cartagena bioturvallisuuspöytäkirjan tavoitteiden mukaisesti sopimuspuolten kansallisen bioturvallisuusjärjestelmän säännöksiä täydentäviä ja niitä vastavuoroisesti tukevia.

2. The requirements made by Parties in accordance with the provisions of paragraph 1 of this article should be complementary and mutually supportive to the provisions of their national biosafety framework, consistent with the objectives of the Cartagena Protocol on Biosafety.

Lisätään liitteen I jälkeen uusi liite I a seuraavasti:

LIITE I A

6 A ARTIKLASSA TARKOITETUT YKSITYISKOHTAISET SÄÄNNÖT

1. Kukin sopimuspuoli vahvistaa sääntelyjärjestelmässään 6 a artiklan määräysten soveltamiseksi kuuluvien päätösten osalta tehokasta tiedottamista ja yleisön osallistumista varten järjestelyt, joihin sisältyvät kohtuulliset aikarajat, riittävän mahdollisuuden antamiseksi yleisölle esittää mielipide ehdotetuista päätöksistä.

2. Sopimuspuoli voi sääntelyjärjestelmässään tarvittaessa säätää poikkeuksia tämän liitteen mukaiseen yleisön osallistumismenettelyyn:

a) kun on kyse muuntogeenisen organismin tarkoituksellisesta päästämisestä ympäristöön muussa tarkoituksessa kuin sen saattamiseksi markkinoille, jos:

i) tällainen päästäminen vastaavissa luonnonmaantieteellisissä oloissa on jo hyväksytty kyseisen sopimuspuolen sääntelyjärjestelmässä; ja

ii) kyseisen muuntogeenisen organismin päästämisestä vastaaviin ekosysteemeihin on aiemmin saatu riittävästi kokemusta.

b) kun on kyse muuntogeenisen organismin saattamisesta markkinoille, jos:

i) se on jo hyväksytty kyseisen sopimuspuolen sääntelyjärjestelmässä; tai

ii) se on tarkoitettu tutkimukseen tai kanta-koelmiin.

3. Kukin sopimuspuoli saattaa kansallisen bioturvallisuusjärjestelmänsä mukaisesti yleisön saataville hyvissä ajoin ja asianmukaisella ja tehokkaalla tavalla tiivistelmän ilmoituksesta, joka tehdään luvan saamiseksi kyseisen sopimuspuolen alueella tapahtuvaa muuntogeenisen organismin tarkoituksellista ympäristöön päästämistä tai markkinoille saattamista varten, sekä arviointikertomuksen, jos sellainen on saatavilla, sanotun kuitenkin rajoittamatta sovellettavan luottamuksellisuutta koskevan lainsäädännön soveltamista 4 artiklan määräysten mukaisesti.

4. Sopimuspuolet eivät missään tapauksessa

After annex I, insert a new annex I bis reading:

ANNEX I BIS

MODALITIES REFERRED TO IN ARTICLE 6 BIS

1. Each Party shall lay down, in its regulatory framework, arrangements for effective information and public participation for decisions subject to the provisions of article 6 bis, which shall include a reasonable time frame, in order to give the public an adequate opportunity to express an opinion on such proposed decisions.

2. In its regulatory framework, a Party may, if appropriate, provide for exceptions to the public participation procedure laid down in this annex:

(a) In the case of the deliberate release of a genetically modified organism (GMO) into the environment for any purpose other than its placing on the market, if:

(i) Such a release under comparable biogeographical conditions has already been approved within the regulatory framework of the Party concerned; and

(ii) Sufficient experience has previously been gained with the release of the GMO in question in comparable ecosystems;

(b) In the case of the placing of a GMO on the market, if:

(i) It was already approved within the regulatory framework of the Party concerned; or

(ii) It is intended for research or for culture collections.

3. Without prejudice to the applicable legislation on confidentiality in accordance with the provisions of article 4, each Party shall make available to the public in an adequate, timely and effective manner a summary of the notification introduced to obtain an authorization for the deliberate release into the environment or the placing on the market of a GMO on its territory, as well as the assessment report where available and in accordance with its national biosafety framework.

4. Parties shall in no case consider the fol-

pidä seuraavia tietoja luottamuksellisina:

a) yleinen kuvaus kyseisestä muuntogeenisestä organismista tai kyseisistä muuntogeenisistä organismeista, sen tai niiden tarkoitukselliseen päästämiseen lupaa hakevan tahon nimi ja osoite, sen tai niiden suunniteltu käyttö ja tarvittaessa päästämispaikka;

b) menetelmät ja suunnitelmat kyseisen muuntogeenisen organismin tai kyseisten muuntogeenisten organismien seurantaan sekä hätätilanteita varten;

c) ympäristöriskien arviointi.

5. Kukin sopimuspuoli varmistaa päätöksentekomenettelyjen avoimuuden ja tarjoaa yleisölle mahdollisuuden saada asiaankuuluvaa tietoa menettelystä. Nämä tiedot voisivat koskea esimerkiksi:

i) mahdollisten päätösten luonnetta;

ii) päätöksenteosta vastaavaa viranomaista;

iii) edellä 1 kappaleen mukaisesti vahvistettuja yleisön osallistumista koskevia järjestelyjä;

iv) viranomaista, jolta voi saada asiaa koskevia tietoja;

v) viranomaista, jolle voi esittää huomautuksia, sekä määräaikaan huomautusten esittämiseksi.

6. Edellä 1 kappaleen mukaisissa määräyksissä yleisölle on annettava mahdollisuus esittää kaikilla asianmukaisilla tavoilla huomautuksia, tietoja, analyyskejä tai mielipiteitä, joita se pitää ehdotetun tarkoituksellisen päästämisen kannalta merkityksellisinä, markkinoille saattaminen mukaan luettuna.

7. Kukin sopimuspuoli pyrkii varmistamaan, että tehtäessä päätöksiä siitä, sallitaanko muuntogeenisten organismien tarkoituksellinen päästäminen ympäristöön, markkinoille saattaminen mukaan luettuna, 1 kappaleen mukaisesti järjestetyn, yleisön osallistumista koskevan menettelyn tulokset otetaan asianmukaisesti huomioon.

8. Sopimuspuolet huolehtivat siitä, että viranomaisen tehtyä tämän liitteen määräysten soveltamispiiriin kuuluvan päätöksen teksti ja sen perustelut ja taustat saatetaan yleisön saataville.

lowing information as confidential:

(a) A general description of the genetically modified organism or organisms concerned, the name and address of the applicant for the authorization of the deliberate release, the intended uses and, if appropriate, the location of the release;

(b) The methods and plans for monitoring the genetically modified organism or organisms concerned and for emergency response;

(c) The environmental risk assessment.

5. Each Party shall ensure transparency of decision-making procedures and provide access to the relevant procedural information to the public. This information could include for example:

(i) The nature of possible decisions;

(ii) The public authority responsible for making the decision;

(iii) Public participation arrangements laid down pursuant to paragraph 1;

(iv) An indication of the public authority from which relevant information can be obtained;

(v) An indication of the public authority to which comments can be submitted and of the time schedule for the transmittal of comments.

6. The provisions made pursuant to paragraph 1 shall allow the public to submit any comments, information, analyses or opinions that it considers relevant to the proposed deliberate release, including placing on the market, in any appropriate manner.

7. Each Party shall endeavour to ensure that, when decisions are taken on whether to permit the deliberate release of GMOs into the environment, including placing on the market, due account is taken of the outcome of the public participation procedure organized pursuant to paragraph 1.

8. Parties shall provide that when a decision subject to the provisions of this annex has been taken by a public authority, the text of the decision is made publicly available along with the reasons and considerations upon which it is based.